

Inventariserend Veldonderzoek, door middel van proefsleuven

Heiveld te Landgraaf
gemeente Landgraaf

Opdrachtgever

BRO Vestiging Tegelen
Industriestraat 94
5931 PK Tegelen

Projectleider
drs. J.S. Krist

Status:

DEFINITIEF

Projectnummer

Synthegra Rapport S130018

Autorisatie
drs. E. Hoven

Paraaf

Datum

16-05-2013

Project: Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven,
Heiveld te Landgraaf

Projectnummer: S130018

COLOFON

Opdrachtgever : BRO te Tegelen
Project : Heiveld te Landgraaf
Projectnummer : S130018
Titel : Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven,
Heiveld te Landgraaf
Datum : 16-05-13
Projectleider : drs. J.S. Krist (senior KNA archeoloog)
Auteurs : drs. H. Kremer (KNA archeoloog) drs. J.H.F. Leuving (fysisch geograaf)
Tekenaar : mw. W. van der Zijp
Autorisatie : drs. E. Hoven (senior KNA archeoloog)
Druk : Synthebra bv, Doetinchem
ISSN : 1874-9771

Synthebra bv

Synthebra bv, Doetinchemseweg 61a, NL-7007 CB Doetinchem
Telefoon +31 (0)88 81 81 981, Fax +31 (0)88 81 81 989, Internet: www.synthebra.nl

© Synthebra bv, 2013

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	6
1.1 Ligging en huidige situatie plangebied	6
1.2 Onderzoekskader	7
1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	7
2 VOORONDERZOEK	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek	9
2.3 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen	9
2.4 Onderzoeksmethodiek	9
3 RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK	11
3.1 Landschapsgenese en bodemopbouw	11
3.2 Archeologie	12
3.3 Vondstmateriaal	12
4 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN EN CONCLUSIES	14
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	14
4.2 Conclusies	15
5. ARCHEOLOGISCHE WAARDERING EN SELECTIEADVIES	16
5.1 Waardering volgens specificatie VS 06	16
5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07	16
LITERATUUR EN KAARTEN	18

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Puttenkaart en Hoogtekaart

Bijlage 3: Allesporenkaart

Bijlage 4: Profieltekeningen

Bijlage 5: Sporenlijst

Bijlage 6: Vondstenlijst

Afbeelding voorblad: het plangebied voor aanvang van de werkzaamheden

Administratieve gegevens

Toponiem	: Heiveld te Landgraaf
Plaats	: Landgraaf
Gemeente	: Landgraaf
Provincie	: Limburg
Projectnummer	: S130018
Bevoegde overheid	: Gemeente Landgraaf, Mw. H. Vanneste, regio-archeoloog Parkstad
Opdrachtgever	: BRO te Tegelen
Uitvoerende instantie	: Synthegra bv
Datum uitvoering veldwerk	: 14-03-2013
Uitvoerders veldwerk	: drs. J.S. Krist (senior archeoloog), drs. J.H.F. Leuving (fysisch Geograaf) dhr. R. Roth (archeoloog M.A.)
Onderzoeksmelding (ARCHIS)	: 55.967
Datum onderzoeksmelding	: 11-03-2013
Onderzoeksnummer (ARCHIS)	: 46.058
Kaartblad	: 62E
Periode	: paleolithicum tot en met de nieuwe tijd
Oppervlakte	: Circa255 m ²
Perceelnummer(s)	: onbekend
Grondgebruik	: gras
Geologie	: löss (Laagpakket van Schimmert, Formatie van Boxtel)
Geomorfologie	: overgang van lössplateau naar lösswand
Bodem	: löss
Depot	: Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Limburg, te Maastricht

De onderzoekslocatie wordt omsloten door de volgende vier coördinaten:

Noordwest	X: 200.529 Y: 324.284
Noordoost	X: 200.534 Y: 324.287
zuidoost	X: 200.556 Y: 324.243
zuidwest	X: 200.551 Y: 324.241

Samenvatting

In opdracht van BRO Tegelen is op 14 maart 2013 door SyntheGra een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Beatrixstraat te Landgraaf. De aanleiding voor het hier gerapporteerde onderzoek is de nieuwbouw in het onderzoeksgebied. Binnen het plangebied zullen grondgebonden woningen en een appartementencomplex worden gebouwd. Bij het vooronderzoek¹ is vastgesteld dat binnen het plangebied sprake kan zijn van een behoudenswaardige vindplaats.

Doelstelling

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting, zoals geformuleerd in het bureau- en booronderzoek (zie hoofdstuk 2). Dit omvat het vaststellen van de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.² Het resultaat is een rapport met een waardering en een inhoudelijk (selectie-)advies, aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

Gevolgde onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door H. Kremer.³ Tijdens het veldonderzoek is er geen reden geweest om van de hierin beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken. In totaal is één proefsleuf gegraven waarin één vlak is aangelegd. Er zijn drie profielkolommen gedocumenteerd.

Resultaten

Het plangebied wordt gekenmerkt door een complete afwezigheid van archeologische sporen en vondsten. Dit kan niet verklaard worden op basis van bodemverstoring en evenmin op basis van landschappelijke ligging. Het is daarmee een gegeven dat in het plangebied geen archeologische vindplaats is aangetroffen. Het terrein heeft geen archeologische waarde. Een verklaring hiervoor is op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek niet te geven.

Vanwege het ontbreken van archeologische resten wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstoringende activiteiten. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Landgraaf.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemverstoringende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid (gemeente Landgraaf), dat op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de gemeente Landgraaf .

---

¹ Ellenkamp 2006.

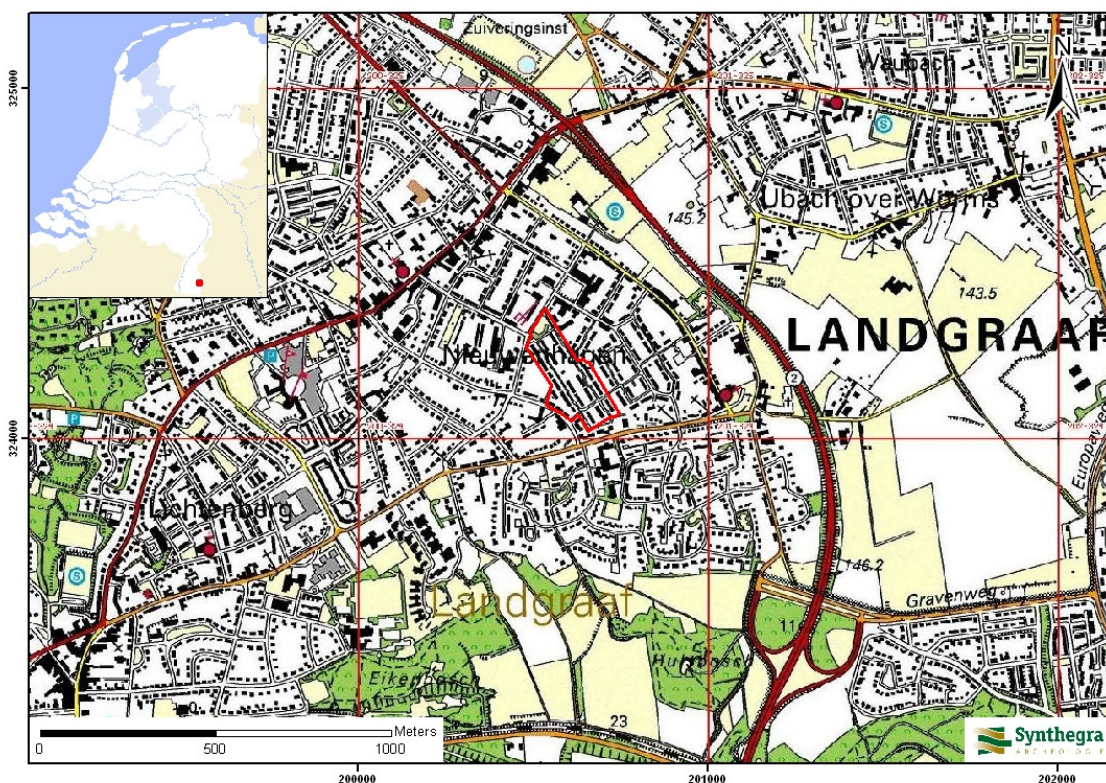
² SIKB 2010.

³ Kremer 2012.

1 Inleiding

1.1 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied is circa 255 m² groot en ligt aan de Beatrixstraat in Landgraaf (afbeelding 1.1). Het terrein wordt in het noordoosten begrensd door de Irenestraat en in het zuidwesten door de Beatrixstraat. Het plangebied is in gebruik als grasveld. De hoogte van het maaiveld varieert van circa 156,8 m +NAP in het noorden tot circa 158,1 m +NAP (Normaal Amsterdams Peil) in het zuiden.⁴ Het maaiveld loopt in zuidelijk richting dus op.

Afbeelding 1.1: Het plangebied van het vooronderzoek op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader.⁵

⁴ Maaiveldhoogte gemeten tijdens het veldwerk in meters t.o.v. NAP.

⁵ Topografische Dienst 1998

1.2 Onderzoekskader

Synthegra heeft in opdracht van BRO Tegelen een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Beatrixstraat in Landgraaf (afbeelding 1.1). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw in het plangebied.

Door de graafwerkzaamheden die zullen gaan plaatsvinden, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is vanwege de regelgeving van de overheid voorafgaand aan de graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.2.⁶ Het veldwerk is uitgevoerd op 14 maart 2013.

De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door H. Kremer.⁷ Dit PvE is namens de gemeente Landgraaf getoetst en goedgekeurd door mw. H. Vanneste, regio-archeoloog Parkstad.

De bevoegde overheid, de gemeente Landgraaf, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en een selectiebesluit nemen.

1.3 Onderzoekdoel en vraagstellingen

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting, zoals geformuleerd in het bureau- en booronderzoek (zie hoofdstuk 2). Dit omvat het vaststellen van de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.⁸ Het resultaat is een rapport met een waardering en een inhoudelijk (selectie-)advies, aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden.

De volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen zullen worden beantwoord:⁹

- 1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?
- 2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?
- 3) Is er binnen het plangebied sprake van een vindplaats? Is in het plangebied een Romeinse weg aanwezig?
- 4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- 5) Wat is de horizontale en verticale begrenzing van de vindplaats?
- 6) Wat is de datering van de sporen?
- 7) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeo-botanisch en zoologisch materiaal?
- 8) Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat was het effect daarvan op de archeologische resten?

---

⁶ SIKB 2010.

⁷ Kremer 2012.

⁸ SIKB 2010.

⁹ Kremer 2012.

- 9) Wanneer en waarom is de archeologische site als woonplaats in onbruik geraakt?
- 10) Hoe verhouden de resultaten van het onderzoek zich tot die van het vooronderzoek?
- 11) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?
- 12) In hoeverre is sprake van continuïteit en discontinuïteit van bewoning tussen verschillende perioden op de locatie en de directe omgeving?
- 13) Is er sprake van behoudenswaardige archeologische waarden? Zo ja, onderbouwing volgens de KNA (bijlage IV en de KNA-scoretabel).
- 14) Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven?

2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

In een eerder stadium is voor het plangebied een bureauonderzoek en een visuele inspectie uitgevoerd.¹⁰

2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek en de aanvullende actuele informatie geldt voor het plangebied een lage tot middelhoge verwachting voor het ontdekken van vindplaatsen van jager-verzamelaars en voor vindplaatsen uit het neolithicum tot en met de bronstijd. Gezien de reeds bekende vindplaatsen geldt voor de Romeinse tijd een hoge verwachting voor nederzettingen en crematiegraven. Tevens worden resten van bewoning en in het bijzonder van (resten van) pottenbakkersovens verwacht uit de periode vroege middeleeuwen en de overgang naar de late middeleeuwen. Op basis van de verzamelde informatie over de bewoningsspreiding in het begin van de 19^e eeuw wordt verwacht dat zich in het zuidelijk deel van het plangebied mogelijk huisplaatsen uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd bevinden.

2.3 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen

In de boringen in het centrale deel van het plangebied (boring 1, 2, 3, 5 en 6) is een opgebracht pakket aangetroffen, dat de oorspronkelijke bodem bedekt en het reliëf afvlakt. Waarschijnlijk betreft het grond die is vrijgekomen tijdens het graven van de kelders onder de huidige bebouwing. In het opgebrachte pakket zijn scherpe terrassprongen aangebracht om het hoogteverschil in het gebied te overbruggen. Onder het ophogingpakket bevindt zich een grotendeels onverstoorde leembrikgrond. In een aantal boringen is de Bt-en/of BC-horizont aangetroffen. De diepte waarop de briklaag zich bevindt varieert aanzienlijk als gevolg van het oorspronkelijk microreliëf. Daarom is het moeilijk een goede uitspraak te doen over de exacte bodemkundige opbouw van het plangebied. Het vlakkere terrasrest-plateau waarop het westelijk deel van het plangebied is gelegen kenmerkt zich door het voorkomen van radebrikgronden. Als gevolg van de erosie bestaat de bodem op de lösswand uit bergbrikgronden. In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.¹¹

Het verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek kan gehandhaafd blijven.

2.4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door H. Kremer.¹² Tijdens het veldonderzoek was er geen reden om van de beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken.

In totaal is 255 m² onderzocht. Er is één proefsleuf gegraven met een oppervlakte van circa 465 bij 55 meter, waarin één vlak is aangelegd, onderzocht en gedocumenteerd. Er zijn drie profielkolommen gedocumenteerd (bijlage 2).

---

¹⁰ Ellenkamp 2006.

¹¹ Ellenkamp 2006.

¹² Kremer 2012.

De vlakaanleg heeft laagsgewijs plaatsgevonden tot op het vlakniveau waarop de grondsporen zichtbaar werden en het vlak te interpreteren was. Per haal van de graafmachine is met behulp van de metaaldetector door een metaaldetectorspecialist het blootgelegde vlak afgezocht. Na iedere haal van de graafmachine is het vlak op vondsten en grondsporen gecontroleerd.

Het aangetroffen spoor is gecoupeerd en tot op het niveau dat noodzakelijk was voor het beantwoorden van de vraagstellingen.

De vondsten zijn per laag verzameld. Relevante profielen zijn gedocumenteerd en beschreven door een fysisch geograaf. Het vlak en de profielen zijn lithologisch beschreven conform de NEN 5104¹³ en bodemkundig¹⁴ geïnterpreteerd.

Het vlak is digitaal getekend en gefotografeerd. De profielen zijn op schaal 1:20 analoog getekend. Alle foto's van het vlak, sporen, coupes en profielen zijn voorzien van een noordpijl, een schaalstok en een fotobordje c.q. fotoformulier met het onderzoeksmeldingsnummer en objectgegevens. In iedere proefsleuf is per vlak de hoogte gemeten in raaien met een tussenafstand van 5 m.

Het gebruikte meetsysteem is in het Rijksdriehoekstelsel uitgezet met behulp van een GPS (Rover) met een nauwkeurigheid van 0,5 cm. Na voltooiën van het archeologisch veldwerk is de sleuf weer dichtgegooid.

---

¹³ Nederlands Normalisatie-instituut 1989.

¹⁴ De Bakker en Schelling 1989.

3 Resultaten van het onderzoek

3.1 Landschapsgenese en bodemopbouw

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn drie profielkolommen gedocumenteerd. Profielkolommen 1.1 en 1.2 bevinden zich in het noordoostprofiel van de werkput. Profiel 1.1 is 3,7 m breed, profiel 1.2 is 3,5 m breed. Profielkolom 1.3 is 1,4 m breed en bevindt zich in het zuidwestprofiel ter hoogte van spoor 1 (bijlage 4).

Landschappelijke interpretatie

Uit de profielen blijkt dat de ondergrond van het plangebied, zoals op voorhand werd verwacht, uit löss bestaat. De löss wordt gerekend tot het Laagpakket van Schimmert, dat onderdeel uitmaakt van de Formatie van Boxtel. In het noordelijke deel van de werkput, in profielkolom 1.1 en 1.3 is op de C-horizont een donkerder gekleurde laag aangetroffen, die ook rijker is aan lutum dan de C-horizont. Deze donker gekleurde laag is geïnterpreteerd als de inspoelingshorizont (Bt-horizont) van de brikgrond die zich in de löss heeft ontwikkeld. De Bt-horizont heeft een sterk gevlekt karakter en vertoont meerdere verticale scheuren, die zijn opgevuld met lichter gekleurd materiaal. Deze structuren zijn geïnterpreteerd als cryoturbate verschijnselen (vorstwerking). Het lichter gekleurde materiaal dat de vulling van de verticale scheuren vormt is vermoedelijk afkomstig van de uitspoelingshorizont van de brikgrond.

Op de Bt-horizont ligt een homogene, bruine laag löss, waarin enkele houtskoolspikkels, baksteenspikkels en kleine grindjes zijn aangetroffen. Deze laag is geïnterpreteerd als de A-horizont van de brikgrond. Op deze horizont liggen drie afzonderlijke ophogingslagen, die recent of subrecent zijn. In de onderste van deze drie lagen (de donkergrijze laag in afbeelding 3.1) is kolengruis aangetroffen. Profiel 1.3 heeft een vergelijkbare opbouw.

Ter plaatse van profielkolom 1.2 is de opbouw van de ondergrond anders. Aan de basis van dit profiel is wel de C-horizont van de löss aangetroffen, maar hier is geen brikgrond aanwezig. Op de C-horizont is een circa 80 cm dik gelaagd pakket aangetroffen. Het bestaat grotendeels uit löss, maar het is naar alle waarschijnlijkheid verspoeld. De aanwezigheid van dunne, enigszins golvende, zandige laagjes en enkele grindjes wijzen erop dat dit sediment is afgezet door stromend water. Gezien de landschappelijke ligging van het plangebied op de overgang van een lössplateau naar een lösswand betreft het hier vermoedelijk een klein dal waarlangs het lössplateau afwaterde in noordoostelijke richting. Op het gelaagde pakket is een laag matig zandige leem met enkele grindjes aangetroffen. In deze laag is geen gelaagdheid waargenomen. Vermoedelijk is het opgebracht of verstoord door het voormalige landgebruik.

Mate van verstoring

De mate van verstoring is in de profielen zeer gering. In het noordelijke deel van de werkput is een intacte brikgrond aangetroffen, die is bedekt met een (sub)recent ophogingspakket, dat in totaal 50 à 60 cm dik is. In het zuidelijke profiel is vanaf 50 à 60 cm beneden maaiveld natuurlijke gelaagdheid waargenomen. De bovenste 50 à 60 cm van dit profiel bestaat uit geroerde en/of opgebrachte löss.

Afbeelding 3.1: profielkolom 1.1 (Foto: Synthegra bv).

3.2 Archeologie

In de proefsleuf is één vlak aangelegd van circa 465 x 55 meter, op een diepte variërend van circa 1 meter in het noorden van de put olopend tot circa 1,6 meter in het zuiden van de put. De enige diepere verstoringen die tijdens het onderzoek zijn aangetroffen bevinden zich in de zuidwesthoek van de proefsleuf, waar de sleuf waarschijnlijk het bouwvlak van de voormalige flats aansnijdt.

In de proefsleuf is één spoor waargenomen (spoor 1). Bij nadere beschouwing bleek dit een natuurlijke verkleuring.

3.3 Vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek is één vondstnummer uitgeschreven. Het vondstnummer bevat vijf fragmenten vuursteen. Het betreft in alle vijf gevallen vlakvondsten. De fragmenten vuursteen zijn beoordeeld door drs. J.S. Krist, vuursteenspecialist, en zijn als natuurlijk beoordeeld. De fragmenten vuursteen zullen worden gedeselecteerd en niet ter deponering worden aangeboden.

Afbeelding 3.2: overzicht van de aangelegde proefsleuf, vlak 1.

4 Beantwoording van de onderzoeksvragen en conclusies

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen zullen worden beantwoord:¹⁵

1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?

Buiten de bouwvlakken van de voormalige flats is er sprake van een nagenoeg onverstoorde bodem binnen het onderzoeksgebied. In de noordelijke helft van het plangebied is een intacte brikgrond aangetroffen, die is bedekt met een (sub)recente ophoging). Het feit dat er sprake is van een ophoging op een verder grotendeels intact bodemprofiel is gunstig voor de conserveringsgraad van het bodemarchief. Binnen de bouwvlakken van de voormalige flats, is de bodem tot op aanzienlijke diepte verstoord. In de zuidwestelijke hoek van de proefsleuf is het bouwvlak van een van deze flats aangesneden en is verstoring tot minimaal in het aangelegde vlak (circa 1,5 m beneden maaiveld) vastgesteld.

2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?

De ondergrond van het plangebied bestaat uit löss (Laagpakket van Schimmert van de Formatie van Boxtel). In het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied is op de C-horizont van de löss een pakket aangetroffen dat is afgezet door stromend water. Vermoedelijk betreft het hier een opgevuld dal waarlangs het lössplateau afwaterde in noordoostelijke richting.

3) Is er binnen het plangebied sprake van een vindplaats? Is in het plangebied een Romeinse weg aanwezig? In het plangebied is geen vindplaats aangetroffen.

4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?

In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen.

5) Wat is de horizontale en verticale begrenzing van de vindplaats?

Niet van toepassing, omdat er geen vindplaats is aangetroffen.

6) Wat is de datering van de sporen?

Niet van toepassing, omdat er geen vindplaats is aangetroffen..

7) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeo-botanisch en zoologisch materiaal?

Niet van toepassing, omdat er geen vindplaats is aangetroffen.

8) Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat was het effect daarvan op de archeologische resten?

Niet van toepassing. omdat er geen vindplaats is aangetroffen

9) Wanneer en waarom is de archeologische site als woonplaats in onbruik geraakt?

Niet van toepassing, omdat er geen vindplaats is aangetroffen.

10) Hoe verhouden de resultaten van het onderzoek zich tot die van het vooronderzoek?

Uit de profielen blijkt dat de ondergrond van het plangebied uit löss bestaat. De löss wordt gerekend tot het Laagpakket van Schimmert, dat onderdeel uitmaakt van de Formatie van Boxtel. In het noordelijke deel van de werkput, in profielkolom 1.1 en 1.3 is op de C-horizont een donkerder gekleurde laag aangetroffen, die ook rijker is aan lutum dan de C-horizont. Deze donker gekleurde laag is geïnterpreteerd als de inspoelingshorizont (Bt-horizont) van de brikgrond die zich in de löss heeft ontwikkeld. De Bt-horizont heeft

---

¹⁵ Kremer 2012.

een sterk gevlekt karakter en vertoont meerdere verticale scheuren, die zijn opgevuld met lichter gekleurd materiaal. Deze structuren zijn geïnterpreteerd als cryoturbate verschijnselen (vorstwerking). Het lichter gekleurde materiaal dat de vulling van de verticale scheuren vormt is vermoedelijk afkomstig van de uitspoelingshorizont van de brikgrond. Dit komt overeen met de verwachting uit het vooronderzoek.

Op basis van het vooronderzoek bestond een lage tot middelhoge verwachting voor het ontdekken van vindplaatsen van jager-verzamelaars en voor vindplaatsen uit het neolithicum tot en met de bronstijd. Gezien de reeds bekende vindplaatsen gold voor de Romeinse tijd een hoge verwachting voor nederzettingen en crematiegraven. Tevens werden resten van bewoning en in het bijzonder van (resten van) pottenbakkersovens verwacht uit de periode vroege middeleeuwen en de overgang naar de late middeleeuwen. Op basis van de verzamelde informatie over de bewoningsspreiding in het begin van de 19^e eeuw werd verwacht dat zich in het zuidelijk deel van het plangebied mogelijk huisplaatsen uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd zouden bevinden. In tegenstelling tot de verwachtingen zijn in het plangebied helemaal geen sporen noch vondsten aangetroffen. Deze afwezigheid aan archeologie in het plangebied valt niet te verklaren op grond van verstoring.

11) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?

Niet van toepassing. Er is geen vindplaats aangetroffen.

12) In hoeverre is sprake van continuïteit en discontinuïteit van bewoning tussen verschillende perioden op de locatie en de directe omgeving?

Er zijn geen aanwijzingen voor bewoning in het plangebied.

13) Is er sprake van behoudenswaardige archeologische waarden? Zo ja, onderbouwing volgens de KNA (bijlage IV en de KNA-scoretabel).

Niet van toepassing. Er zijn geen archeologische waarden aangetroffen.

14) Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven?

Het onderzoek heeft geen archeologische resten opgeleverd, hiervoor valt geen verklaring te geven.

4.2 Conclusies

Het plangebied wordt gekenmerkt door een complete afwezigheid van archeologische sporen en vondsten. Dit kan niet verklaard worden op basis van bodemverstoring en evenmin op basis van landschappelijke ligging. Het is daarmee een gegeven dat in het plangebied geen archeologische vindplaats is aangetroffen. Een verklaring hiervoor is op basis van het uitgevoerde onderzoek niet te geven.

5. Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering volgens specificatie VS 06

Inleiding

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd.¹⁶ Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten belevingsaspecten, fysieke criteria en inhoudelijke criteria, wordt de score bepaald.

Bij een bovengemiddelde score voor fysieke kwaliteit (vijf of zes punten) is een vindplaats in principe behoudenswaardig. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor de belevingswaarde en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaats behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. Bij een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) wordt nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie. De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Om tot een afweging te kunnen komen, wordt daarbij een intervallschaal gehanteerd, waarbij meetwaarden (scores 1, 2 of 3) worden toegekend aan de scores 'laag', 'midden' en 'hoog'. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Omdat in het plangebied geen archeologische vindplaats is aangetroffen is deze paragraaf niet van toepassing. Het terrein heeft geen archeologische waarde.

5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen archeologische resten aangetroffen. Om die reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemversturende activiteiten. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Landgraaf.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemversturende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid (gemeente Landgraaf), dat op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de gemeente Landgraaf .

---

¹⁶ SIKB 2010.

Project: Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven,
Heiveld te Landgraaf

Projectnummer: S130018

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan geldt conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij de bevoegde overheid, de gemeente Landgraaf.

Literatuur en kaarten

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Ellenkamp, G.R. 2006: *Plangebied Heiveld te Landgraaf, gemeente Landgraaf; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en visuele inspectie*. Raap notitie 1496.

Kremer, H. 2012: *Programma van Eisen Proefsleuvenonderzoek Heiveld te Landgraaf*. Synthesgra rapport S120358.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2*. SIKB, Gouda.

Kaarten

Topografische Dienst, 1998: *Topografische kaart van Nederland schaal 1:25.000*. Emmen.

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie				MIS	Lithostratigrafie			
	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)			
11.755	Kwartair	Laat	Laat	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye	Formatie van Boxtel
12.745						Allerød (warm)			
13.675						Vroege Dryas (koud)			
14.025						Bølling (warm)			
15.700						Laat-Pleniglaciaal			
29.000		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3					
50.000			Vroeg-Pleniglaciaal	4					
75.000			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a					
		5b							
		5c							
	5d								
115.000	Pleistocene	Laat	Weichselien (ijstijd)	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5e	6	Eem	Eem Formatie	
130.000					Eemien (warme periode)		5e	Formatie van Drente	
					Saalien (ijstijd)		6	Formatie van Urk	
370.000					Holsteinien (warme periode)				Formatie van Peelo
410.000					Elsterien (ijstijd)				
475.000	Midden	Midden	Weichselien (ijstijd)	Cromerien (warme periode)		Formatie van Sterksel			
850.000				Pre-Cromerien					
2.600.000	Vroeg	Vroeg							

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden	
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd	
-1500	Vb1			Middeleeuwen			
-450	Va			Romeinse tijd			
0		Holoceen	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk > 1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd	
-12	IVa			Bronstijd			
-800	815		Midden	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Neolithicum
-2000	2650						
-3755	5000	Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum	
-4900	7020						
-5300	8240						
-8800	9000	Laat-Pleistoceen	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend	Laat-Paleolithicum	
11.755	10.150						
12.745	10.800						
13.675	11.800						
14.025	12.000	Weichselien (ijstijd)	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum	
15.700	13.000						
		Weichselien (ijstijd)	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	LW II	dennen- en berkenbossen	Laat-Paleolithicum	
		Weichselien (ijstijd)	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	LW I	open parklandschap	Laat-Paleolithicum	
		Weichselien (ijstijd)	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)		open vegetatie met kruiden en berkenbomen	Laat-Paleolithicum	
-35.000		Laat-Pleistoceen	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)		perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum	
		Laat-Pleistoceen	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	Midden-Paleolithicum	
		Laat-Pleistoceen	Eemien (warme periode)		loofbos	Midden-Paleolithicum	
		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum	
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum	

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenbergh (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Puttenkaart

**S130018 IVO-P Heiveld
te Landgraaf**
Coördinaten hoekpunten sleuf

X= 200530.1/ Y = 324286.4

X= 200533.9/ Y = 324288.4

X= 200583.5/ Y = 324213.1

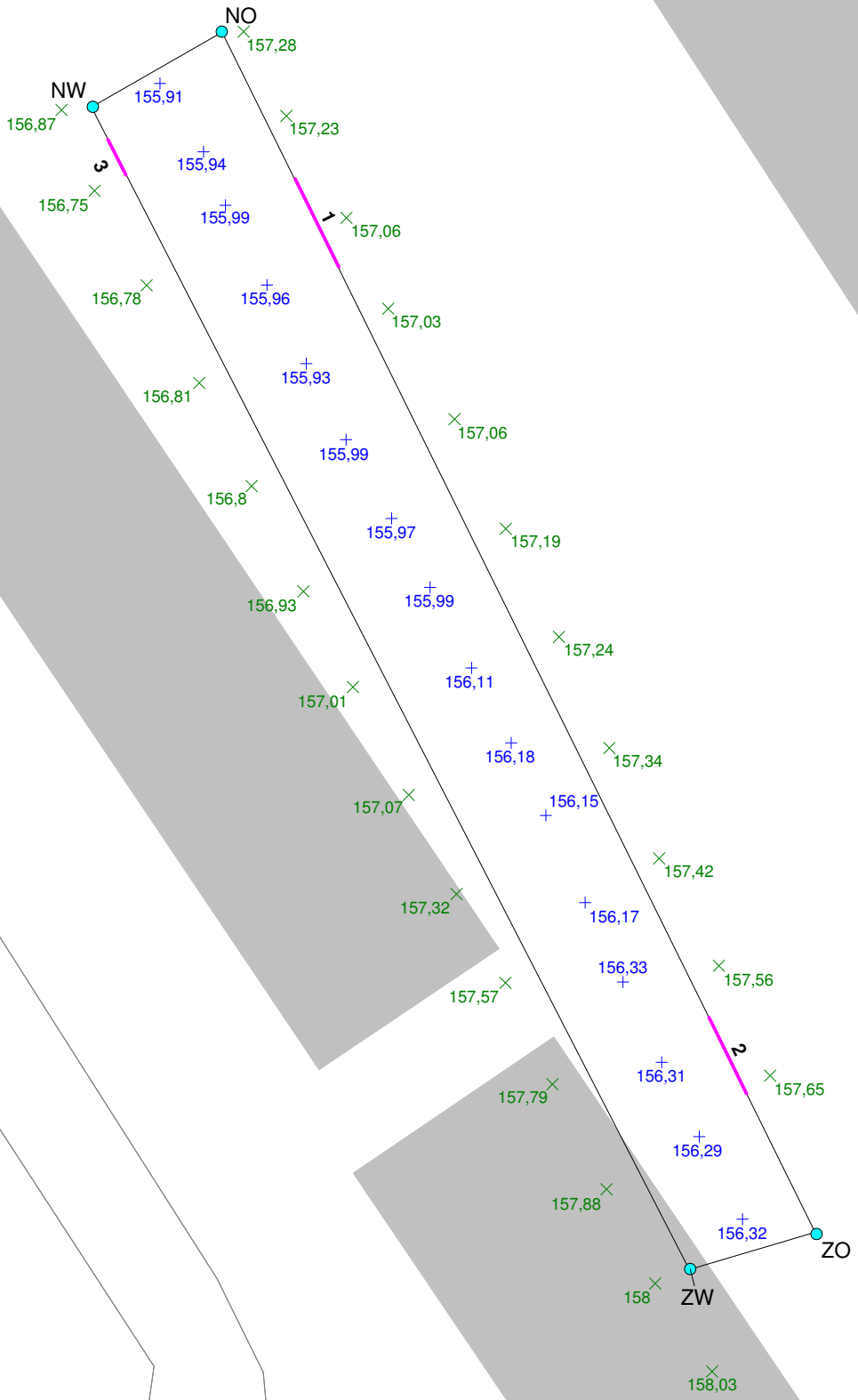
X= 200579.7/ Y= 324210.7

Formaat A4
Schaal 1:1000

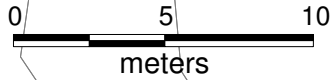

**S130018 IVO-P Heiveld
te Landgraaf**

Hoogtes
Schaal 1:250

- + vlakhoogte
- x maaiveldhoogte

Bijlage 3: Allesporenkaart

**S130018 IVO-P Heiveld
te Landgraaf**

Alle sporenkaart
Schaal 1:250

S 1

3

1

C-Horizont

recent

recent

recent

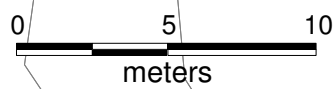
recent

2

Legenda

- S 1
- recent
- C-Horizont

 profiel

Bijlage 4: Profieltekeningen

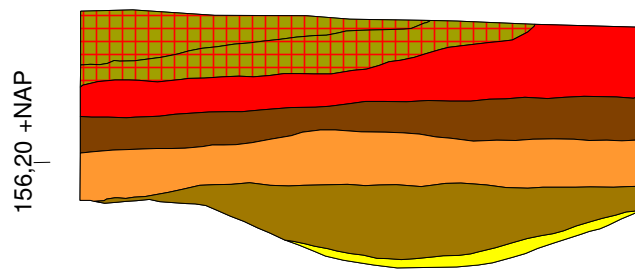
S130018 IVO-P Heiveld te Landgraaf

Profielen

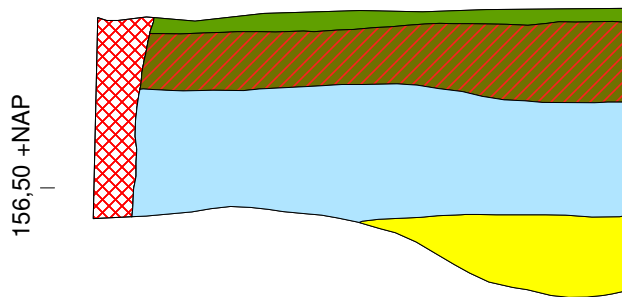
Legenda

- graszode
- recent, opgebracht
- opgebracht
- Ab-horizont
- Bt-horizont
- BC
- C-horizont
- verspoelde loess
- bioturbatie
- Spoor 1
- geroerd
- recente verstoring

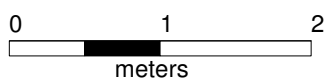
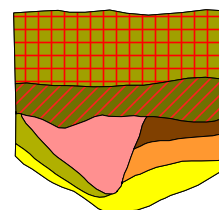
profiel 1.1

profiel 1.2

profiel 1.3

Bijlage 5: Sporenlijst

Bijlage 6: Vondstenlijst

